

Riktlinjer för fordon, arbetsmaskiner och transporter

Diarienummer KS2020/523	Fastställt av Kommunstyrelsen	Datum för fastställande 2022-01-11
Dokumenttyp Riktlinje	Dokumentet gäller för Alla kommunens nämnder och bolag	Giltighetstid Tills vidare
Revideringsansvarig Kommunstyrelsen	Revideringsintervall Vartannat år	Reviderad datum
Dokumentansvarig (funktion) Hållbarhetschef	Uppföljningsansvarig och tidplan Respektive nämnd och bolag, uppföljning varje år	

1. Syfte

Syftet med riktlinjen är att konkretisera kommunkoncernens policy för fordon, arbetsmaskiner och upphandlade transporter och tillsammans med den styra mot:

- 100 % fossilbränslefri fordonsflotta, arbetsmaskiner och övriga samhällsbetalda transporter,
- resurs- och kostnadseffektivt användande av kommunkoncernens fordon och övriga transporter,
- god tillgänglighet till fordon med hög standard gällande miljö, trafiksäkerhet och arbetsmiljö.

Riktlinjen gäller Falkenbergs kommuns samtliga nämnder och bolag och anger den övergripande inriktningen för inköp av fordon, arbetsmaskiner och upphandling av transporter inom kommunkoncernen.

2. Riktlinje

2.1. Fossilbränslefrihet

De fordon som används av kommunen ska vara fossilbränslefria vilket uppnås genom att:

För egenägda, leasade och hyrda fordon

1. Fordon som köps, leasas eller hyrs drivs med el (vätgas) eller biogas.¹ Falkenbergs kommun strävar efter en blandning av dessa drivlinor i den egna fordonsflottan, dels för att möta verksamhetsbehov, minimera risk men också för att driva på en bred omställning i samhället till fossilbränslefria fordon.
2. Befintliga fordon som ägs eller leasas av kommunen och som kan köras på flera drivmedel, till exempel biogas/bensin, ska tankas och köras på det fossilbränslefria drivmedlet.
3. Om ovanstående krav inte går att välja inom kategorierna specialfordon och tunga fordon/arbetsmaskiner på grund av teknik, infrastruktur, orimliga kostnader eller att marknadsutbudet inte motsvarar behov i verksamheter, kan avsteg göras och fordon som drivs på diesel väljas. Inför köp ska då tillgång till biodiesel säkerställas.

¹ Detta ligger i linje med Miljöklass zon 3, Förordning (2017:1334) om klimatbonusbilar, Förordning (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och den miljöbillastbilsdefinition som finns i Förordning (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon

4. Befintliga fordon som drivs med diesel ska i första hand tankas med biodiesel märkt med färgkoden mörkgrön i den miljöinformation som finns på drivmedelspumpar vid stationstankning och vid bulkinköp.²

Transporttjänster

1. Transporttjänster ska följa ovanstående krav.
2. I de fall där Falkenbergs kommun deltar som en aktör i en gemensam upphandling mellan Hallands kommuner och Region Halland ska ovanstående krav föras fram från Falkenbergs kommun. Exempel på sådana upphandlingar är serviceresor, kollektivtrafik och livsmedel.

2.2. Resurs- och kostnadseffektivitet

Kommunkoncernens verksamheters behov av transport ska tillgodoses på mest optimala sätt utifrån resurshushållning, miljö, ekonomi, arbetsmiljö och tid. Detta uppnås genom att:

- Rätt fordon väljs till rätt plats och behov för att optimera resurshushållning, ekonomi och miljö.
- Med resurs- och kostnadseffektivitet menas att hänsyn ska tas också till fordonens totala påverkan på klimat och miljön i dess hela livscykel (livscykelanalys, LCA) och dess totala kostnad under sin livscykel (livscykelkostnad, LCC) där så är möjligt.
- Antalet fordon optimeras successivt utan att verksamheternas funktioner påverkas genom ökad delning, samverkan och flytt av bilar.
- Personbilar och lätta lastbilar (under 3,5 ton) bör bytas efter 5 år respektive 7 år. Är fordonen fossilbränslefria och har låga milital bör bilen av resurs- och kostnadsskäl behållas längre.
- Utbytesintervallerna gäller ej specialfordon, tunga lastbilar och arbetsmaskiner. För dessa görs särskilda avvägningar.
- 4-hjulsdrift godkänns endast i undantagsfall – då de driver såväl kostnader som utsläpp genom högre drivmedelsförbrukning och däckslitage.
- Fordonen körs med dubbfria vinterdäck.

² Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen och statens energimyndighets föreskrifter om miljöinformation om drivmedel (STEMFS 2021:1)

2.3. Säkerhet och arbetsmiljö

- Personbilar ska uppfylla kraven för fem stjärnor enligt Euro NCAP, European New Car Assessment programme.³
- Ha krockkudde på förarplats och passagerarsidan fram på personbilar och lätta lastbilar.
- Ha trepunktsbälte och nackstöd på de sittplatser som används gäller personbilar och lätta lastbilar.
- Vid nyanskaffning utrustas fordon med alkolås. Gäller personbilar, lätta lastbilar och tunga fordon.
- Arbetsmiljöaspekten ska beaktas vid val av fordon.
- Vid transporttjänster sätts säkerhets- och arbetsmiljökrav beroende på upphandlingens art.

3. Definitioner och avgränsningar

Policyn omfattar inköp, hyra och leasing av fordon och arbetsmaskiner samt övriga transporttjänster som används inom eller som berör kommunkoncernen. Detta för att säkerställa att fordon, arbetsmaskiner och transporter som används av Falkenbergs kommun och dess bolag styr mot uppställda krav vad gäller fossilbränslefrihet, miljö, trafiksäkerhet, arbetsmiljö samt resurseffektivitet och samtidigt driver på omställningen till ett fossilbränslefritt och energieffektivt transportsystem i samhället.

Riktlinjen omfattar personbilar (inklusive specialfordon), lastbilar, bussar och arbetsmaskiner. Med specialfordon menas fordon som är särskilt anpassade för viss verksamhet och/eller med viss fast utrustning. Med arbetsmaskiner menas i denna policy en maskin som används för markarbeten (tex gräsklippning), vägunderhåll, byggen, rivning, skog- och jordbruk och entreprenader.

Med fossilbränslefri menas bränslen som inte kommer från fossila energikällor som framställts av kol, olja eller naturgas. Här betraktas el, vätgas och biogas samt biodiesel som fossilfria, trots att även de ur ett livscykelperspektiv ger upphov till utsläpp av växthusgaser i samband med drivmedelsproduktion.

Med resurs- och kostnadseffektivitet menas att hänsyn bör tas också till fordonens totala påverkan på klimat och miljön i dess hela livscykel (livscykelanalys, LCA) och dess totala kostnad under sin livscykel (livscykelkostnad, LCC)

4. Ansvar och uppföljning

Samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag har ansvar för att riktlinjen följs.

³ <http://www.euroncap.com/sv>

Kommunorganisationen har en fordonsansvarig, anställd vid serviceförvaltningen, som ansvarar för hela organisationens fordonsflotta och att policyn efterlevs. Samtliga anskaffningar och avvecklingar av fordon inom kommunorganisationen ska ske via den fordonsansvarige. Detta gäller dock inte arbetsmaskiner och bokbuss som Kultur-fritid-teknikförvaltningen införskaffar, servar och underhåller. Bolagen ansvarar för sina egna fordonsflottor.

Ansvarig för denna riktlinje är kommunfullmäktige som fastställer revideringar.

Omställning och utveckling inom fordon- och bränsle och transporter går nu fort varför policyn kan behöva revideras med korta intervall. Därför tas policyn upp för granskning och eventuell revidering vartannat år.

Riktlinjen följs upp genom uppföljning av policyn för fordon, arbetsmaskiner och upphandling av transporter, se denna för vilka indikatorer som följer upp policy och riktlinjen.

5. Koppling till lagar och andra styrdokument

Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige Prop. 2016/17:146, antaget 1 juni 2017.

Ramverket innehåller de mål om utsläppsminskningar som Sverige ska uppnå för landets geografiska utsläpp av CO₂e, däribland en 70 % minskning av CO₂e-utsläpp från transporter år 2030 i jämförelse med 2010 års utsläpp från transporter.

EU direktiv 2009/33/EC om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon

Direktivets syfte är att främja och stimulera utvecklingen av en marknad för rena och energieffektiva fordon. Det ställer krav på att myndigheter och vissa andra kollektivtrafikoperatörer tar hänsyn till dessa fordons påverkan under hela livscykeln när det gäller energianvändning, koldioxidutsläpp och andra föroreningar.

Förordning (2020:486) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar

Innehåller miljöbilsdefinitionen för personbilar och lätta lastbilar. Sveriges koppling till ovanstående direktiv om rena och energieffektiva vägtransportfordon.

Förordning (2017:1334) om klimatbonusbilar

Förordning om vilken typ av bilar som uppfyller de krav en bil har på sig för att kunna erhålla klimatbonus inom bonus malus systemet.

Förordning (2020:750) om statligt stöd till vissa miljöfordon

Innehåller miljölastbilsdefinitionen. I övrigt förordning för energimyndighetens rätt att ge stöd vid inköp av miljölastbil.

Miljözoner

Kommuner kan besluta om att vissa fordon stängs ute från särskilt miljö känsliga områden. Miljözoner är indelade i miljözon klass 1, 2 eller 3. För miljözon klass 3 ställs högst krav. Där får endast elfordon, bränslecellsfordon och gasfordon köra, lätta som tunga fordon med tillägget att för gasfordon gäller utsläppskrav Euro VI. När det gäller tunga fordon får även laddhybrider köra om fordonet uppfyller utsläppskraven för Euro VI.

Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen och statens energimyndighets föreskrifter om miljöinformation om drivmedel (STEMFS 2021:1)

Lagen innehåller bestämmelser om kriterier som biodrivmedel och flytande biobränslen ska uppfylla för att anses vara hållbara (hållbarhetskriterier) och om hållbarhetsbesked som ska visa detta.

Energi och klimatstrategi för Hallands län

Strategi med målsättningar för länet och dess kommuner som kommunerna ställt sig bakom. Bland annat finns målet: ”År 2030 ska de halländska klimatgasutsläppen från transportsektorn vara minst 70 procent lägre än 2010.”

Hallands elektrifieringslöfte

Genom elektrifieringslöftet visar Region Halland hur regionen verkar för att ställa om de regionala godstransporterna till eldrift.⁴

Ramverk för Lokal Agenda 2030

Falkenbergs kommun ska vara ett föredöme inom hållbarhet. Ramverk för Lokal Agenda 2030 är det beslutade arbetssätt som styr Falkenbergs kommuns arbete mot de Globala målen och Agenda 2030. Ramverket säger att vår kultur och arbetssätt ska genomsyras av att vi gör saker tillsammans både internt i kommunorganisationen och externt tillsammans med invånare, företag och föreningar. Det innebär att vi arbetar transparent, integrerat och odelat där vi utgår från Falkenberg som geografisk plats, och där Falkenbergs kommun är en av många aktörer som ska fungera som katalysator och föregångare i arbetet för hållbar utveckling och mot målen inom Agenda 2030.

Översiktsplan 2.0 för Falkenbergs kommun Antagen av Kommunfullmäktige 2014-05-27 § 93

En översiktsplanens strategier är att satsa på hållbara person- och godstransporter.

Policy för upphandling

Kommunens policy för upphandling vars syfte säkerställa att Falkenbergs kommunkoncern har en väl fungerande upphandlings- och inköpsverksamhet.

Riktlinjer för inköp och upphandling

Riktlinjen är framtagen för att fungera som styrdokument för inköp och upphandling och är en konkretisering av ovanstående policy för upphandling.

⁴ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2021/05/elektrifieringsloften/>

Policy vid konkurrensutsättning av kommunal verksamhet

Policy som bland annat säger att vid konkurrensutsättning av kommunal verksamhet ska kommunen i upphandlingsdokument och avtal säkerställa att de mål och krav inom hållbarhet som kommunen har på den egna motsvarande verksamheten ställs på den som ska upphandlas.

Policy för möten och resor

Policyns syfte är att anställda och förtroendevalda vid tjänsteresor ska göra ett aktivt och förnuftsbaserat val med hänsyn till miljön samt att skapa ett styrmedel och en fungerande kostnadskontroll över kommunens mötes- och resekultur. I mötes- och resepolicy finns en rangordning av färdslag vid tjänsteresor. I denna rangordning ligger privat bil i tjänsten allra sist. Flyg är inte med i rangordning. Beslut om flyg som färdslätt är ett undantag och kräver beslut av förvaltningschef/VD.